ÁRIÐ HJÁ FISKIMONNUM

Ársfrágreiðing Føroya Fiskimannafelags fyri 2009

Løgd fram á landsfundi 29. desember 2009

Føroya Fiskimannafelag

Ársfrágreiðing Føroya Fiskimannafelags fyri 2009
Útgevari: Føroya Fiskimannafelag
Uppseting og lagt til rættis: Føroya Fiskimannafelag
Upplag: 400 eintøk
Myndir: Ólavur av Váli
© Føroya Fiskimannafelag

Inngangur

Árið 2009 hevur verið merkt av vánaligum prísi fyri tosk og hýsu, umframt at onnur fiskasløg eisini eru minkað í virði. Hetta hevur serliga línuflotin kent sviðan av, men eisini garnaskipini og langfaraskipini hava merkt heimskreppuna gera vart við seg.

Nótaskipini og ídnaðarskipini hava munandi minni kvotu at fiska av svartkjafti, umframt at prísurin av makreli er fallin, so har er inntøkan minkað munandi. Rækjuflotin hevur selt fyri nakað slakari enn árið framanundan, men oljan hevur kostað minni, so tað er ikki tann heilt stóri inntøkumissurin hjá rækjumanningunum.

Hjá samlaða trolaraflotanum hevur tað tíbetur gingið tann rætta vegin. Har hevur tað verið so heppið, at upsaprísurin hevur hildið sær, og av tí at fiskiskapurin eftir upsa hevur verið sera góður fyrru hálvu, so hevur inntøkan eisini verið í lagi.

Tað eru framvegis skipabólkar og einstøk skip, sum hava góðar inntøkur, men miðalinntøkan hjá sjófólkinum er minkað heilt nógv seinastu árini. Talið á sjófólki er eisini nógv minkað síðani 1990'unum.

Arctic Viking

Síðani eg tók við sum formaður, hevur ávíst uppruddingararbeiði verið at gjørt í Fiskimannafelagnum. Tað hava verið fleiri sáttmálalbrot, sum hava ligið óviðgjørd, sum tikin er upp – eitt teirra er málið um Arctic Viking. Málið snýr seg um, at sjófólkini hjá FF, sum mynstraði eru við skipinum, ikki hava fingið sín part av hýruni.

Nakrir litavar komu við skipinum uttan at mynstra sum vanlig manning. Tey, sum mynstraðu, fingu minni hýru, tí partarnir hjá litavunum var drigin frá, men hvørja løn litavarnir hava fingið, vita vit ikki. P/F Líðin vil ikki út við prógvunum. Tað kom dátt við, at vit taptu hetta upplagda sakarmálið móti P/F Líðini í Føroya Rætti. Málið skuldi verið sera lætt og nemt at avgreitt, tí bæði sáttmálar og Føroya Løgting hevur samtykt, at tað skal ikki gerast mismunur á fólki.

Hesin dómur gongur greitt móti tí politiska viljanum, sáttmálanum, lógum landsins og vanligari hugsan um mannarættindi. Tað er sera sjálsamt, at rætturin var ikki áhugaður í, um reiðarin hevði hildið landsins lógir í hesum sambandi. Sakførari okkara vísti

á, at hvørki Føroya Fiskimannafelag ella TAKS høvdu fingið nakað prógv fyri, at nakar av hesum monnum høvdu fingið nakað sum helst, og at reiðarin kann hava koyrt allan peningin í egnan lumma.

Um hetta verður gongdin, kann tað kollsigla føroyska búskapin, tí einum reiðara nýtis als ikki at gjalda løn ella halda teir sáttmálar, hann hevur skrivað undir. Um vit føra hetta víðari, kann tað eisini merkja, at aðrir arbeiðsgevarar, bæði innan tað almenna og tað privata, kunnu nýta henda leist.

Sum felag noyðast vit at verja borg, tí er ein skriða fyrst lopin, so er onnur væntandi. Fiskimannafelagið kann ikki byrja at góðtaka, at skipini taka manningar við, sum ikki mynstra eftir vanligum reglum, og har vit ikki vita, hvør lønin er. Vit hava tí eisini lagt málið um Arctic Viking fyri Eystara Landsrætt, og stendur tað til mín, so skulu vit víðari í Hægstarætt um neyðugt, tí hetta er eitt sera prinsipielt mál. Hetta vóni eg eisini, at landsfundurin tekur undir við.

FAS

Vit hoyra javnan í fjølmiðlunum, at FAS er ein frálíka góð skipan, og tað er hon helst eisini fyri skipafeløgini, men fyri okkara limir hevur FAS ikki verið nøktandi. Tað, at skattingin av FAS'arunum var broytt, gjørdi, at fleiri av okkara limum fóru niður í løn. Vit hava gjørt vart við hetta, og hava bøtt uppá hetta við sáttmálasamráðingum, men vit eru ikki komin á mál enn.

Tað vanlukkuliga er eisini hent, at eftirlønarviðurskiftini hjá FAS'arunum ikki er komin í rættlag. FAS'arnir fáa 8% í eftirløn, men trupulleikar hava verið hjá FAS'arunum at fáa somu skattafyrimunir, sum aðrir løntakarar, tá ið teir fáa eftirløn.

Hetta kann tykjast margháttligt, serliga havandi í huga, at landstýrið arbeiðir við eftirløn til allar føroyingar.

FAS-skipanin og sáttmálin, sum hann er í løtuni, ger, at limirnir í Sjómannadeildini eru vorðin ein stætt, sum er við skerdan lut á fleiri økjum. Henda skipanin hevur eisini rakt bæði landskassan og komunur hart, tí her kemur ongin skattur inn til teirra heldur.

Vit mugu fáa ígjøgnum nakrar FAS-lógarbroytingar, umframt at ásetingar mugu broytast í sáttmálunum, so at tað verður hugaligt hjá limum okkara at vera undir FAS-skipanini.

FMU

Faroese Maritime Unions er yvirskipaður felagsskapur, sum manningarfeløgini hava skipað seg í. Hesin felagsskapur kemur at taka sær av sáttmálum fyri útlendingar og føroyingar, sum sigla undir FAS. Endamálið er sjálvandi at fáa so góðar sáttmálar fyri manningarfeløgini, sum til ber.

ALS og arbeiðsloysið

Í vár varð ALS-skipanin broytt soleiðis, at arbeiðsloysisstuðulin hækkaði munandi. Gerast limir okkara arbeiðsleysir, hava teir møguleika at fáa 80% av síni løn endurgoldið – tó í mesta lagi 20.000 kr. um mánaðin. Eg haldi ikki, eg taki munnin ov fullan, tá ið eg sigi, at hetta má vera ein hin besta arbeiðsloysisskipanin í heiminum hesum viðvíkjandi, men ALS-skipanin er ikki nóg góð á øllum økjum.

Ein onnur lógarbroyting í vár var, at møguligt skuldi vera hjá sjófólki at fáa úr skipanini, um skip teirra er til umvælingar. Hóast ásetingarnar á pappírinum síggja út til at vera góðar, so vísir tað seg at vera sera trupult at fáa pening út har, hóast fiskimenn lúka øll krøv. Tá ið sjófólk skulu hava útgjald eftir nýggju skipanini, skulu teir hava váttan frá bæði reiðara og tí, sum umvælir skipið. Hetta hevur ikki altíð víst seg at vera serliga lætt. Tað er onki at taka seg aftur í at siga, at fiskimenn mangan kenna seg við skerdan lut, tá teir skulu hava eitt oyra úr ALS.

Sjálvur havi eg fingið sæti í stýrinum í ALS, so hetta er avgjørt eitt av málunum, ið vit mugu arbeiða víðari við, tí tað skal gerast lættari hjá sjófólki at fáa úr ALS, tá ið skip liggja til umvælingar. Tá ið tað snýr seg um at fáa vanligt arbeiðsloysisgjald fyri arbeiðsleys sjófólk, so skuldi skipanin verið í lagi. Vit mugu bara áhaldandi minna okkara fólk á at minnast til at melda seg inn í ALS beinanvegin, um tey eru somikið óheppin, at tey gerast arbeiðsleys. Sjófólk, hvørs skip eru til umvælingar, mugu eisini minnast til at melda seg inn í ALS beinanvegin.

Um arbeiðsloysið sum heild er annars at siga, at tað er fleirifaldað upp á eitt ár. Arbeiðsloysið var fyri einum góðum ári síðani niðri á gott 300 fólkum, men í dag eru 1500 fólk arbeiðsleys – herav ein partur sjófólk. Um hugt verður at arbeiðsloysistølunum sæst m.a. eisini, at 80% av teimum, sum eru arbeiðsleys, eru fólk, sum arbeiða innan tær ófaklærdu vinnurnar á sjógvi og landi. Hetta eru órógvandi hagtøl.

Næraberg

Tá januar mánaður var komin í helvt, varð

boðað frá, at FF ikki hevði í hyggju at leingja royndarsáttmálan fyri Næraberg, sum var uppá 17,5%. Eykaloyvið varð givið sum partur av einari semju við reiðaran á Nærabergi, soleiðis at manningin á Carlton fekk tað, teir høvdu til góðar hjá sama reiðara.

Tað gjørdist tó skjótt greitt, at reiðarin ikki var sinnaður at halda síni lyftir, tí vóru ikki fyritreytir fyri leingja fyribilsavtaluna. Tá FF gjørdi avtaluna, fingu vit at vita, at skipið bara skuldi fiska stutta tíð, fyri síðani at verða skift út við eitt verksmiðjuskip. Endin var, at FF játtaði, at Næraberg fekk longt eykaloyvið til 1. des. í ár.

Samlagstrygging

1. januar í ár broyttu vit okkara samlagstrygging og gjørdu eina avtalu við ALKA-tryggingina. Vit hava nú í eina tíð roynt ta nýggju samlagstryggingina, og vit eru sera væl nøgdir við hana. Hon vísir seg at virka munandi betur enn hin gamla tryggingin, og hon er bíligari. Gjøgnumskygnið er eisini blivið betur. Vit fáa eisini fylgt við inngjaldi og útgjaldi, og hvat tryggingin kostar í umsiting. Sum tað eisini verður greitt frá seinni, so fáa vit í ár eisini eitt stórt bonus afturgoldið, tí sera fá hava havt brúk fyri tryggingini í ár.

Samlagstryggingin, ið vit hava, er, at limir okkara eru tryggjaðir við deyða og álvarsama sjúku, børn eru tryggjað við álvarsama sjúku, og hjúnafelagin er tryggjaður. Eisini hava vit eitt lokagjald, sum er ein eingangsupphædd, sum allir limir, sum gerast 67 ár, og sum lúka treytirnar, fáa. Lokagjaldið er 75.000 kr. skattafrítt. Hetta er ein upphædd, sum veruliga munar hjá sjómanninum, og er ein háttur at bera í bøtuflaka fyri, at vit ikki hava fingið eina nóg góða eftirløn enn.

Tað er tó harmiligt, at ikki allir lúka treytirnar fyri at fáa eina lokaupphædd, men hetta varð tað, sum nevndin og ALKA kundu semjast um. Vit fara at leggja okkum eftir at betra um henda partin av okkara trygging alla tíðina.

Samstundis sum vit hava fingið eina nýggja trygging, gjørdu vit í summar eina tryggingaravtalu við hini feløgini í Samtak – Føroya Arbeiðarafelag og Havnar Arbeiðsmannafelag – um, at limir okkara frítt kunna ferðast ímillum

feløgini, men varðveita sína trygging í upprunafelagnum, um viðkomandi hevur nátt ein ávísan aldur. Avtalan tryggjar, at limirnir í hesum feløgunum ikki missa rættin til lokagjaldið, hóast teir ferðast ímillum sjógv og land.

Avtalan kom í gildi 1. juli í ár, og tað stóð, at vit skuldu endurskoða avtaluna, men eg haldi, at allir partar eru somikið væl nøgdir við hesa avtalu, at hon heldur fram. Vónandi fer tað at eydnast okkum at víðka Samtak og eisini gera tryggingaravtalu við onnur feløg – eitt nú arbeiðarafeløgini í Klaksvík.

Lógarkravda tryggingin

Tann lógarkravda tryggingin er enn ikki nøktandi. Tað vísir seg at vera eitt øgiligt baks at fáa eitt oyra, fyri ikki at siga ómøguligt, um ein ikki hevur orku at krevja sín rætt. Vit mugu alt ov ofta stevna tryggingini, tá fiskimenn fáa mein umborð, hóast tað eftir okkara tykki er púra greitt, at tryggingin skal veita teim skaðaraktu tryggingargjald. Hetta má og skal broytast.

Tíbetur er tað hent, at nýggj vanlukku-tryggingarlóg var samtykt í vár, sum kemur í gildi 1. januar 2010, soleiðis at upphæddirnar fyri arbeiðsskaðar og av-lamni gerast munandi hægri, og lógin er eisini betrað í aðrar mátar. Fyri at tað skuldi lata seg gera at seta alla ta nýggju lógina í gildi, vórðu 30 mió. kr. tiknar úr trygdargrunninum fyri avreiðingar og lønir og koyrd í ein tryggingargrunn.

Vit vóna, at nú tá ið lógin er nútímansgjørd, at tað so eisini verður lættari hjá okkara monnum at fáa sín rætt ígjøgnum uttan at muga berjast fyri hesum. Gamla lógin var frá 1966, so tað er greitt, at hon var ikki nútíðarhóskandi. Fólk, sum eru komin illa fyri av arbeiðsskaðum, mugu endiliga ikki halda seg aftur at koma til felagið, um trupulleikar eru. Vit halda eisini eyga við fleiri málum, og gera alt tað, vit kunnu, fyri at tryggja limum okkara teirra sjálv-sagda rætt. Tá ið tú ert komin til skaða, er tað ein nóg stór byrða í sær sjálvum - tað eigur ikki og skal ikki vera ein dupultbyrða, við at tú eisini noyðist at berjast við vanlukkutryggingina um hetta.

Trygdargrunnurin fyri avreiðingar og lønir

Trygdargrunnurin fyri avreiðingar og lønir tryggjar løntakarunum løn, um fyritøkan/reiðaríið fer á heysin, um reiðarin/arb-eiðsgevarin doyr, ella um hann ikki er førur fyri at rinda lønina. Hetta er grunnur, sum serliga verður brúktur í niðurgangstíðum, tá ið nógv skip, bátar og vinnuvirki fara á heysin.

Trupulleikin við hesum grunninum hevur verið, at útgjaldið hevur verið so lágt, og freistin at søkja hevur verið so stutt. Saman við hinum feløgunum í Samtak var Fiskimannafelagið til trípartasamráðingar við landsstýrið í vár, og vit fingu skipað so fyri, at upphæddin, sum løntakarar á sjógvi og landi kunnu fáa úr trygdargrunninum fyri avreiðingar og lønir trý faldað – upp í 60.000 kr., og freistirnar at søkja vórðu eisini longdar. Hetta eru broytingar, sum heilt víst fara at koma limum okkara til góðar, nú fleiri og fleiri vísa seg hava trupult at fáa endarnar at røkka saman.

Trygd á sjónum

Fiskimannafelagið og Skipaeftirlitið hava í gott 2 ár arbeitt tætt saman um trygd á sjónum. Millum annað eru spurnarbløð send út til allar limirnar, og ein áhugaverd frágreiðing varð gjørd um trygd á sjónum og hugburð til trygd á sjónum.

Tað órógvaði sera nógv, at alt ov fáar trygdarvenjingar verða gjørdar umborð, og at 3 av 4 sjómonnum vita ikki, hvar trygdarútgerð umborð er. Hetta má broyt-ast, vit mugu hvør í sínum lagi og sum felag krevja, at venjingar verða gjørdar regluliga, og at fólkið veit, hvar trygdar-útgerðin umborð er. Tað gleðiliga við kanningini vísti eisini, at sjófólkið var sera áhugað í spurninginum um trygd á sjónum.

Vit hava havt fundir við Skipaeftirlitið um, hvussu vit saman fáa bøtt um trygdina. Partarnir eru samdir um, at tað helst fer at taka nakað av tíð, innan alt riggar, sum tað skal. Men við miðvísum arbeiði skal tað bera á mál innan alt ov langa tíð.

Eftirløn

Eftirlønin er ikki komin undir land enn, men vit arbeiða við spurninginum. Myndugleikarnir eru komnir við einum uppskoti, sum langt ífrá er liðugt. Vit hava saman við hinum feløgunum í Samtak, og partvís eisini landsfelag pensjónista, sent hoyringsskriv um pensjónirnar, kannað pensjónsviðurskifti hjá limunum, kannað skipanir uttanlands og hava sett serfrøð-ingar, ið eru óheftir av bankum og trygg-ingarfeløgum, at ráðgeva okkum um pen-sjónina.

Vit eru greið um, at í framtíðini fer størri og størri partur av pensjónini at vera uppsparing hjá okkum sjálvum, men vit mugu fáa eina skipan, sum er til frama fyri vanligt arbeiðsfólk bæði á sjógvi og landi. Tað halda vit ikki, at núverandi uppskot er, men vit ætla í felag at gera alt tað, vit eru ment, at fáa broytt uppskotið. Fíggjarmálaráðharrin hevur nevnt møgu-leikan at fáa eina serliga eftirløn fyri sjófólk, men vit hava ikki fingið nakað ítøkiligt at halda okkum til.

Eftirlønin hjá okkum er í løtuni 70 kr. um dagin, men eg haldi tað gerst greiðari og greiðari fyri allar okkara limir, at hetta er alt ov lítið. Jú fyrr vit byrja at spara upp, tess meir verður til okkara, tá ið vit gerast pensjónistar.

Tað er ikki nóg gott at fáa 70 kr. fyri hvønn mynstraðan dag í pensjón. Vit mugu leggja pensjónina um til eitt %-gjald, sum so líðandi skal hækka til 15%.

Eg kundi hugsa mær, at vit til komandi sáttmálasamráðing fingu gjørt eina langtíðaravtalu um pensjónina, soleiðis at tær 70 kr. verða umroknaðar til % - t.d. gerast 5%, og at pensjónin so veksur við 1-2% um árið, til hon er eini 15%–16%. Endamálið við pensjónini er at framtíðartryggja sjófólk og familjurnar, soleiðis at okkara limir ikki vera verri fyri, tá ið vit gerast pensjónistar.

Eg haldi tað er í lagi, at vit rinda nakað av pensjónini sjálvi – tað gera fleiri onnur feløg eisini – men vit skulu ikki rinda alla pensjón sjálvi. Eitt rímuligt býti hevði verið 25% til okkum og 75% til reiðaran. So mítt uppskot er, at okkara limir rinda 4% í eftirløn og reiðarin rindar 12% í eftirløn. Eg vóni, at hesin fundur kann geva okkum mandat ella áleggur okkum í nevndini eina skyldu at fáa hesi viðurskifti í rættlag undir teimum komandi sáttmálasamráðingunum.

Sum felag mugu vit eisini hugsa um, hvussu vit best kunnu røkja pensjónsáhugamálini hjá sjómonnunum, og tí eru vit í ferð við at kanna, hvørja skipan limirnir skulu hava framyvir. Framtíðarpensjónslóggávan fer eisini at seta ymisk krøv til pensjónina, so tað er greitt, at vit kunnu ikki halda fram við 60'ara kontunum, sum vit hava í dag.

Sáttmálasamráðingar 2008/09

Til sáttmálasamráðingarnar seinast høvdu vit nøkur krøv mótvegis Føroya Reiðarafelag. Eitt av okkara kravum var at fáa eftirlønina í prosentum í staðin fyri eitt krónutal hvønn mynstraðan dag. Hetta var gjørt, so vit kundu vera innanfyri karmarnar, sum Fíggjarmálaráðið hevur lagt.

Vit høvdu eisini krøv um at hækka prosentbýtið fyri teir flestu veiðiháttirnar. Men vit vóru greiðir yvir, at hetta kom at verða trupult.

Føroya Reiðarafelag hevði sum mótkrav, at teir skuldu hava bíliga arbeiðsmegi umborð. Føroya Reiðarafelag legði stóran dent á júst hetta málið, so stóran dent, at tað gjørdist eitt ultimatum. Eftir hetta slitnaðu samráðingarnar, tí Føroya Fiskimannafelag visti gott, at góvu vit okkum á hesum økinum, so kom tað at hava við sær, at stóur partur av føroysku fiskimonnunum vórðu koyrdir í land til frama fyri útlendingar. Men slitið í samráðingahøpi má sigast at vera sera stutt, tí innan ein tíma ringdu teir frá Føroya Reiðarafelag og spurdu, um vit høvdu hug at leingja sáttmálan. Eftir at hava viðgjørt málið skjótt, játtaðu vit at leingja sáttmálan, sum hann stóð.

Føroya Reiðarafelag vildi eisini hava prosentbýtið niður, men Føroya Fiskimannafelag avvísti kravi teirra.

Spurningin um oljuna haldi eg, at vit hava víst reiðarafelagnum, at har vilja vit ikki luttaka, og tað tykjast teir at virða – tíbetur. Tí haldi eg framvegis, at tað var rætt, at vit fóru í verkfall á sinni.

Sáttmálin hesaferð varð eisini longdur – árið í ár hevur verið eitt rættiliga ringt ár fyri ein stóran part av flotanum, men tað er nakað, sum bendir á, at hetta verður betur komandi ár.

Tað er nógv tos um, at skipini eru í tungum sjógvi – hetta er eisini rætt, men bara partvíst. Tað er eisini ein sannroynd, at tað eru 100 tals milliónir tiknar úr vinnuni seinastu 10 árini í vinningsbýti, tí er ongin peningur á kistubotninum til at standa ímóti við, tá ið fiskiskapurin minkar. Tað er eisini serstakliga óheppið, at samfelagið hevur loyvt, at fiskiloyvini hava verið handlaði, sum tey hava. Hetta ger, at vit hava eina vinnu, sum er ógvuliga skuldarfongd.

Sjómaðurin hevur ikki fingið vinningin, tá ið stóru vinningsbýtini hava verið útgoldin, og tað er mín sannføring, at teir skulu ikki rinda prísin, um tað okkurt árið gongur eitt sindur verri. Vit hava gjørt okkara skyldu og skulu tí hava løn samsvarandi.

Tí skulu vit í framtíðarsáttmálasamráðingum heldur ikki halda okkum aftur at krevja okkara rætt.

Royna at órógva arbeiðið í FF

Síðani fiskimenn valdu sær nýggjan formann fyri at bøta um teirra vána kor, hava kreftir av øllum alvi arbeitt ímóti, at fiskimenn fáa tað lættari. Endamálið tykist vera at løna fiskimonnum tað ilt aftur, at teir valdu nýggjan formann. Tað er serliga formaðurin, sum hevur staðið fyri skotum, men eisini aðrir limir hava verið lagdir undir stórt trýst. Men ein eigur ikki at lata seg kúga av slíkum kreftum, tí hetta má ein rokna við og eisini tola. Tí er tað nakað, fiskimenn hava brúk fyri, so er tað at vit í nevndini tora at standa móti trýstinum, so má tað vera líka mikið, um vit bløða persónliga.

Hetta eigur tó ikki at koma óvart á okkum. Longu í fyrstu formansfrágreiðingini varð sagt, at hetta helst fór at koma, og so hevur verið.

Sáttmálabrot

Enn verða sáttmálarnir alt ov ofta brotnir. Tað gongur ofta rúm tíð, til manningarnar fáa tað, teir eiga. Vit mugu í heilum rykkja eftir hýru, og í nógvum førum skuldi hetta ikki verið neyðugt, tá reiðarin hevur peningin.

Sum felag mugu vit eggja sjómonnunum at vera raskari at boða frá, tá ið sáttmálin ella lógirnar verða brotnar. Vit fara í næstum eisini undir eina munandi kunningarherferð, so at sjófólkið betur kennir síni rættindi og sínar skyldur.

FF-Húsið

Nú fer at líða heilt væl við arbeiðinum at gera FF-Húsið liðugt. Sum ætlað lat niðasta hædd upp 1. des. við eini kaffistovu, sum verður rikin av fólki uttanífrá. Vit vóna, at alt húsið er liðugt innrættað í februar. Vit fara at leiga 3 hæddir út, meðan ætlanin er at nýta ovastu hæddina sjálvir til virksemi felagsins.

Inntøkutrygd og skattur

Tað hevur í longri tíð verið eitt miðvíst trýst á inntøkutrygdina og sjómannaskattin. Fiskimaðurin hevur verið fyri hørðum ágangi frá nógvum síðum. Tað tykist eisini sum, at fleiri í politisku skipanin kappast um at koma við uppskotum, sum kunnu gera korini hjá fiskimannafamiljunum munandi verri.

Vit sóu í uppskotinum til fíggjarlóg fyri komandi ár, at játtanin til minstulønina var als ikki nevnd í uppskotinum, og í august í ár var játtanin til minstuløn uppi. Tíbetur var hetta mál fingið upp á pláss.

Útsagnirnar eru, at sjómannaskatturin og minstalønin skal takast av. Lat meg bara gera tað heilt greitt, at tað verður ikki við mær sum formanni, at hetta fer at henda. Eg veit, at í hesum máli fara vit at standa saman sum ein maður. Felagið hevur fyrr verið í ógvusligum orrustum, og tað skulu vit ikki smæðast at endurtaka um neyðugt. Vit hava verið sera tolnir gjøgnum árini, men máti skal vera við.

Eg vildi ynskt, at landsins myndugleikar vendu sær til okkara við spurninginum, hvussu vit í felag kunnu betra kor fiskimanna. Tað tykist sum at øll halda, at sjófólk eru slík, sum forvinna milliónir og liva í sús og dús. Hetta er bara langt frá tí veruleika, sum eg upplivi hann. Vit kunnu eisini bara hyggja eftir hagtølunum fyri at staðfesta, at inntøkurnar hjá nógvum av limum okkara ikki eru stórt meir enn minstuløn. Og tað vita vit, at av minstuløn livur ongin eina greivatilveru – tvørturímóti.

Skálaberg

Tað kom sera illa við, at Skálaberg varð tikin og førdur til Murmansk. Hetta hevur verið hart fyri manningina og teirra nærmastu. Vit hava í hesum sambandi sett okkum í samband við norðrara russiska fiskimannafelagið, og biðið teir trýst russisku myndugleikarnar, so at manningin slapp heim. Vit hava víst á, at Fiskimannafelagið bæði einsamalt og saman við øðrum, mangan hava hjálpt russiskum fiskimonnum, sum er sleptir uppá fjall av russiskum reiðarum. Tí vóna vit, at teir kenna tað sum eina skyldu at hjálpa manningini á Skálabergi.

Endi

Eg vil annars takka fyri árið, sum fór. Tað hevur verið eitt gevandi ár, men eg síggi fyri mær stórar avbjóðingar í árunum, sum koma.

Tað er sera týdningarmikið at fáa loyst spurningin um eftirlønina – gongd er á einum greiningararbeiði – og eg vóni, hesin aðalfundur kann geva okkum í nevndini heimild at fáa eftirlønina upp á pláss og taka øll neyðug stig til tess undir komandi sáttmálasamráðingini.

Vit mugu fáa gjørt meir við spurningin um trygd á sjónum, meir upplýsing skal út til limirnar, eftirlitið skuldi møguliga verið hert, og minstakravið til reiðararnar má vera, at lógarásetingarnar í lógini um trygd á sjónum verða hildnar. Tíbetur, so eru føroyskir myndugleikar farnir undir arbeiðið við at gera munandi broytingar í lógunum, sum áseta rættindi hjá sjófólki – hetta er samsvarandi krøvum í altjóða ILO-sáttmálum. Hesum arbeiði fer Fiskimannafelagið at vera ein virkin partur av.

Tað má gerast lættari hjá sjófólki at fáa endurgjald, um teir hava verið fyri arbeiðsóhappi. Ein skipan má gerast fyri fólk, sum vegna slit ikki fáa verið til skips, men sum ikki eru nóg gamlir at gerast pensjónistar. Hetta arbeiða vit fyri skal gerast ein partur av nýggju pensjónsskipanini.

Spurningin um minstulønina mugu vit greina nærri. Tað er greitt, at vit fara ikki at góðtaka nakra skipan, har okkara limir ikki eru tryggjaðir eina inntøku fyri hvønn mynstraðan dag.

Førleikamenning av sjófólki er nakað, sum átti at staðið meir ovarlaga á breddanum í dagsins Føroyum. Tað eru alt ov fá tilboð til limir okkara um førleikamenningarskeið av ymiskum slagi. Tað mugu vit virka fyri at betra um. Sum fakfelag kunnu vit virka fyri at bjóða nøkur skeið sjálvi, men ein skipað førleikamenning má eisini vera ein almenn uppgáva – eins og tað er tað alla aðrastaðni.

Fiskimannafelagið fer í næstum undir eina kunningarherferð, har vit fara at upplýsa limirnar betri um rættindi teirra í sáttmálum, lógum og kunngerðum. Vit mugu eggja limunum í enn størri mun at seta seg í samband við fakfelagið, um okkurt ikki ruggar rætt. Eisini mugu vit fáa eina miðvísa útbúgving av álitisfólkunum, soleiðis at álitisfólkaskipanin fæst at rigga. Hava vit góð álitisfólk á skipunum, er hetta við til at tryggja okkara rættindi. Tað er trupult hjá hvørjum einstøkum at krevja sín rætt, men standa vit saman, so kunnu vit røkka langt – hetta hava vit sæð fyrr, og tað fara vit at prógva í framtíðini.

Sum fakfelag hava vit fleiri endamál, men høvuðsendamálið má vera at verja vunnin rættindi og betra um korini hjá fiskimanninum og familjum teirra. Hetta er eitt stríð, sum ongantíð verður liðugt, men við at standa saman sum felag og við at vera í felagsskapi við øðrum feløgum, so kunnu vit náa málum, ið vit fyrr hava hildið vóru ógjørlig.

Takk fyri og góðan aðalfund

Ráfiskaprísir

	Sm. trolarar	St. trolarar	Línuskip
1989	5,17	5,04	6,26
1990	5,13	5,17	6,37
1991	7,28	6,44	8,15
1992	5,74	6,43	9,78
1993	4,46	6,52	7,59
1994	4,39	7,24	8,38
1995	5,33	6,69	7,89
1996	5,32	8,09	7,65
1997	5,94	8,61	8,49
1998	7,17	9,51	10,89
1999	6,86	9,75	13,25
2000	7,30	10,86	14,43
2001	6,63	9,76	15,61
2002	6,30	8,72	13,22
2003	5,01	10,20	12,66
2004	4,90	10,27	10,88
2005	4,64	10,17	12,76
2006	5,97	9,11	14,71
2007	6,05	9,36	16,44
2008	5,57	9,60	14,12
2009	5,69	9,50	9,73

Hækking/lækking			
1989-2009	10%	88%	55%
2007-2009	-6%	1%	-41%
2008-2009	2%	-1%	-31%

Inntøkur fiskimanna

Ár	Dg.	Fisk. part.	Frt. l.	Dagst.	Min. l.	Tils	Pr. dag kr.	Hækking/lækking í % 00/09	07/09	08/09
Stórir ísfiskatrolarar										
2009	242	356	44	11	447	411	1700	21,6%	3%	1%
2008	188	304	37	4	3	345	1834			
2007	243	390	47	4	1	442	1816			
2006	251	395	48	4	0	447	1779			
2005	251	397	49	11	2	459	1824			
2004	267	379	46	7	1	433	1625			
2003	261	379	46	5	0	430	1652			
2002	289	444	54	2	0	500	1728			
2001	246	347	42	2	0	391	1584			
2000	275	341	41	2	0	384	1398			
Smáir ísfiskatrolarar										
2009	206	304	38	10	1	352	1709	1%	3%	3%
2008	219	317	39	8	1	365	1664			
2007	258	374	46	6	0	426	1655			
2006	269	454	55	6	1	516	1948			
2005	271	380	47	11	1	439	1619			
2004	263	294	39	24	2	259	1365			
2003	224	280	35	14	1	330	1473			
2002	262	431	52	4	0	487	1855			
2001	247	416	50	1	1	468	1892			
2000	270	406	49	1	0	456	1694			
Ísfiskalínuskip										
2009	195	103	21	46	22	192	986	-21%	-45%	-19%
2008	203	189	27	26	8	250	1234			
2007	230	305	38	10	1	354	1803			
2006	229	287	36	11	1	335	1464			
2005	233	249	32	16	3	300	1290			
2004	231	249	33	19	3	304	1312			
2003	196	316	38	4	0	358	1826			
2002	222	340	41	4	0	385	1732			
2001	219	290	35	1	0	326	1483			
2000	215	239	29	1	0	269	1255			

Inntøkur fiskimanna

Ár	Dg.	Fisk. part.	Frt. l.	Dagst.	Min. l.	Tils	Pr. dag kr.	Hækking/lækking í % 00/09	07/09	08/09
Hekkutrolarar á flakaveiðu										
2009	184	309	37	1	0	347	1893	8%	-32%	-26%
2008	246	563	68	1	0	632	2574			
2007	310	764	92	3	0	859	2773			
2006	337	790	95	5	0	890	2641			
2005	253	454	55	1	0	510	2015			
2004	258	403	51	14	9	477	1844			
2003	262	411	52	16	6	485	1849			
2002	274	525	66	17	8	616	2252			
2001	290	451	56	12	1	520	1790			
2000	350	533	66	6	7	612	1746			
Garnaskip á svartkalva- og havtaskuveiðu										
2009	205	175	27	36	10	241	1208	-32%	-33%	-9%
2008	212	230	30	17	4	281	1323			
2007	265	421	51	9	2	483	1812			
2006	272	345	44	14	3	406	1742			
2005	309	398	51	24	8	481	1554			
2004	268	307	40	27	3	377	1409			
2003	227	271	34	14	2	321	1418			
2002	244	292	37	16	2	347	1421			
2001	267	401	48	1	0	450	1686			
2000	287	453	55	2	0	510	1775			

Inntøkur fiskimanna

Ár	Dg.	Fisk. part.	Frt. l.	Dagst.	Min. l.	Tils	Pr. dag kr.	Hækking/lækking í % 01/09	07/09	08/09
Ídnaðarfiskitrolarar										
2009	90	188	23	6	2	219	2435	211%	-19%	-11%
2008	152	361	44	4	4	414	2722			
2007	135	348	43	7	5	403	2992			
2006	135	262	37	25	19	343	2543			
2005	192	198	29	28	16	271	1410			
2004	135	191	26	18	8	243	1801			
2003	161	105	18	30	12	165	1026			
2002	149	133	20	20	12	185	1240			
2001	164	83	14	21	10	128	782			
2000	–	–	–	–	–	–	–			
Nótaskip										
2009	121	442	56	6	7	509	4209	9%	0%	5%
2008	239	843	103	7	8	961	4021			
2007	280	1036	126	7	8	1177	4210			
2006	240	927	112	5	5	1049	4379			
2005	261	735	90	8	8	841	3222			
2004	288	639	79	12	5	735	2548			
2003	277	724	88	8	4	824	2970			
2002	237	785	95	5	2	887	3743			
2001	261	897	108	1	1	1007	3849			
2000	252	458	55	2	1	516	2048			
Rækjutrolarar										
2009	241	430	52	4	3	490	2028	47%	2%	2%
2008	367	654	79	1	0	733	1995			
2007	304	536	65	3	0	604	1989			
2006	239	315	38	5	0	358	1500			
2005	212	229	29	12	0	270	1271			
2004	328	340	43	21	1	405	1237			
2003	281	280	35	12	1	328	1166			
2002	303	315	40	16	3	374	1234			
2001	302	291	37	15	5	348	1152			
2000	265	324	39	3	0	366	1380			

Gongdin í daginntøkuni hjá ísfiskamonnum sammett við daglønir á landi 1989-2009

Ár	Tíma-løn	Dagløn 8 tímar	Daglønir, alt íroknað og lutfall við daglønir á landi					
			Ísfiskalínuskip		Stórir ísfiskatrol.		Smáir ísfiskatrol.	
1989	81,30	650	1015	1,6	912	1,4	962	1,5
1990	84,24	674	872	1,3	989	1,5	992	1,5
1991	84,93	679	829	1,2	1120	1,6	1193	1,8
1992	84,93	679	781	1,2	980	1,4	911	1,3
1993	83,64	669	702	1,0	818	1,2	837	1,3
1994	83,64	669	772	1,2	815	1,2	867	1,3
1995	83,64	669	756	1,1	831	1,2	940	1,4
1996	83,64	669	853	1,3	905	1,4	1052	1,6
1997	84,96	680	1085	1,6	966	1,4	1109	1,6
1998	85,81	687	1539	2,2	1239	1,8	1676	2,4
1999	89,79	718	1417	2,0	1200	1,7	1460	2,0
2000	93,77	750	1255	1,7	1398	1,9	1694	2,3
2001	98,52	788	1484	1,9	1584	2,0	1892	2,4
2002	103,26	826	1732	2,1	1728	2,1	1855	2,2
2003	108,08	865	1826	2,1	1652	1,9	1473	1,7
2004	112,90	903	1326	1,5	1577	1,8	1358	1,5
2005	112,90	903	1290	1,4	1824	2,0	1619	1,8
2006	112,90	903	1464	1,6	1779	1,9	1948	2,2
2007	117,07	937	1536	1,6	1815	1,9	1655	1,8
2008	119,67	957	1234	1,3	1820	1,9	1609	1,7
2009	122,38	979	986	1,0	1699	2,0	1708	2,0

Í tímalønini er rokna frítíðarløn. Í daglønum hjá fiskimonnum eru íroknaðar allar viðbøtur. Fyri 2009 er lutvíst gjørt upp inntøkan higartil í 2009 og lutvíst tann inntøka, sum roknast kann við við verandi veiðu og prísum. Tað, sum fiskimenn fáa útyvir eina dagløn á landi (t.v.s tað, sum er útyvir 1 í tavluni), er tann viðbót, sum fiskimenn fáa fyri teirra arbeistíð útyvir 8 tímar, fyri at arbeiða allar dagar í vikuni v.m.

Gongd í veiðu og veiðusamanseting

Vit hava síðan 1975 gjørt upp gongdina í veiðu og veiðusamanseting hjá ísfiskaskipum. Gongdin síðan 1993 hevur verið henda:

Smáir trolarar

(í %)		-09	-08	-07	-06	-05	-04	-03	-02	-01	-00	-99	-98	-97	-96	-95	-94	-93
Tosk	1 partr.	0	0	0	0	0	1	1	1	1	2	1	2	4	6	4	6	3
–	1 lem.tr.	0	0	1	1	25	23	41	62	58	64	31	45	20	5	2	3	2
Tosk	2 partr.	1	2	2	2	2	7	5	6	7	8	7	14	16	5	2	2	2
–	2 lem.tr.	0	0	17	21	0	0	0	0	0	0	0	0	22	14	6	1	1
Hýsa	partr.	2	2	3	2	2	4	6	6	5	8	8	9	8	4	3	4	3
–	lem.tr	0	0	43	23	27	25	27	28	32	26	34	41	32	10	4	1	1
Upsi	partr.	91	91	90	90	76	72	64	63	61	60	60	43	41	65	62	70	74
–	lem.tr	0	0	8	15	8	9	3	1	2	1	24	0	0	12	15	20	21
Kongaf.	partr.	0	0	0	0	1	1	1	1	1	1	2	3	3	3	2	3	4
–	lem.tr	0	0	0	0	0	4	1	0	0	0	0	0	0	27	26	45	49
Blálon.	partr.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	2
–	lem.tr	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	8	10	8	8
Annað	partr.	6	5	5	6	20	15	23	23	25	21	22	31	30	19	22	15	13
–	lem.tr	0	0	31	40	40	39	28	9	8	9	11	14	26	24	37	22	12
Íalt %		100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Stórir trolarar

(í %)	-09	-08	-07	-06	-05	-04	-03	-02	-01	-00	-99	-98	-97	-96	-95	-94	-93
Toskur 1	0	1	0	1	1	1	1	1	2	3	1	4	3	1	3	2	1
Toskur 2	2	10	8	6	21	19	18	4	6	14	9	7	8	4	3	2	0
Hýsa	1	1	2	1	1	1	2	7	3	3	7	2	2	0	0	1	
Blálonga	4	3	4	7	6	6	10	3	7	7	11	5	5	7	7	7	12
Upsi	51	54	57	53	44	25	29	45	44	30	22	28	11	4	10	8	9
Kongafiskur	8	6	5	13	11	18	11	11	23	27	34	37	44	54	57	55	48
Svartkalvi	11	3	2	3	2	3	2	2	4	7	6	5	12	16	8	10	3
Stinglaksur	6	6	3	3	2	5	8	5	2	1	0	1	1	2	2	5	11
Annað	17	16	19	13	12	22	19	22	9	8	8	11	14	12	10	10	16
Íalt %	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Línuskip

(í %)	-09	-08	-07	-06	-05	-04	-03	-02	-01	-00	-99	-98	-97	-96	-95	-94	-93
Toskur 1		5	4	4	5	6	14	9	8	13	15	21	21	15	16	20	10
Toskur 2		23	24	20	18	23	27	35	26	17	15	18	26	27	13	3	6
Hýsa		19	33	36	45	39	38	37	35	40	41	39	29	20	16	14	21
Blálonga		2	16	15	10	11	7	9	14	14	13	10	10	13	24	29	35
Kongafiskur		1	13	15	11	11	6	5	8	8	9	9	10	11	16	15	16
Svartkalvi		1	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2	4
Stinglaksur		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	9	11
Annað		49	8	9	11	10	8	5	9	8	7	3	4	14	13	8	3
Íalt %		100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

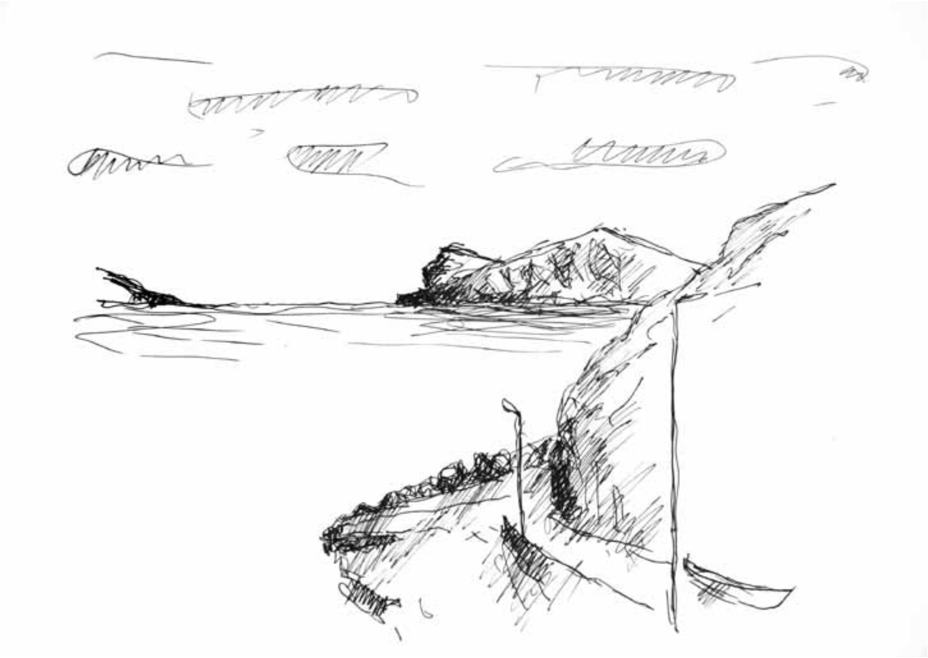

Gongdin í ísfiskaveiðuni

Línuskip

Ár	Veiða pr. dag	Menn	pr. mann pr. dag
1979	3400	15	227
1980	3600	15	240
1981	3900	15	260
1982	3800	15	253
1983	3900	15	260
1984	3900	15	260
1985	3800	15	253
1986	3500	14	250
1987	3600	14	257
1988	3400	13,3	256
1989	3600	14	257
1990	3100	14	221
1991	2600	14	186
1992	2300	14	164
1993	2250	14	161
1994	2760	14	197
1995	2830	14	202
1996	3720	14	266
1997	4500	14	321
1998	4800	14	343
1999	3750	13,8	272
2000	3020	13,7	220
2001	3340	13,6	246
2002	4519	13,6	332
2003	5184	14,1	368
2004	4342	13,9	312
2005	3722	13,8	270
2006	3581	13,6	263
2007	3313	13,4	247
2008	3069	13,4	229
2009	3038	13,6	223

Smáir trolarar

Ár	Veiða pr. dag	Menn	pr. mann pr. dag
1978	3200	6,5	492
1979	3100	7	443
1980	3400	6,5	523
1981	3500	6,5	538
1982	3700	6,5	570
1983	4700	7	670
1984	4800	7,4	649
1985	4170	7,4	565
1986	5500	7,6	720
1987	4700	7,6	620
1988	5100	7,6	671
1989	3800	7,4	507
1990	4100	7,8	526
1991	4900	8,7	561
1992	4000	8,7	454
1993	3420	8,4	407
1994	3130	8,5	368
1995	2765	7	395
1996	3137	6,7	468
1997	3950	5,0	790
1998	4900	5,0	984
1999	3344	4,9	682
2000	4595	5	919
2001	4013	5	803
2002	4588	5	918
2003	2769	5	554
2004	2505	4	626
2005	2867	5	573
2006	2992	5	598
2007	2880	5	576
2008	1851	5	370

Partrolarar

Ár	Veiða pr. dag	Menn	pr. mann pr. dag
1987	3400	6,2	548
1988	3300	6	550
1989	3200	5,9	542
1990	3300	6	550
1991	2900	5,8	500
1992	2900	6,2	468
1993	3350	6,4	523
1994	3860	6,6	585
1995	3846	7,3	527
1996	4012	6,4	627
1997	3995	6,5	615
1998	4900	6,5	754
1999	4800	6,5	738
2000	5305	6,5	816
2001	6587	6,5	1013
2002	6878	6,5	1058
2003	6790	6,5	1045
2004	6234	6,5	959
2005	8276	6,5	1273
2006	7637	6,4	1193
2007	6410	6,4	1002
2008	6881	6,4	1075
2009	7142	6,5	1099

Tølini fyri 2009 eru fyribilstøl, gjørd upp eftir avrokningum, sum eru innkomnar pr. 15/12-2009

Stórir trolarar

Ár	Veiða pr. dag	Menn	pr. mann pr. dag
1980	7900	13	608
1981	6800	13	523
1982	6400	13	492
1983	8700	12	725
1984	8300	12	692
1985	6670	12	556
1986	6800	12,4	548
1987	6800	12,4	548
1988	6700	12,6	532
1989	5700	12,1	471
1990	6400	12	533
1991	6600	12	550
1992	5800	12,4	468
1993	4740	12,8	370
1994	4460	12,9	346
1995	4774	12,7	376
1996	4492	12,5	359
1997	4287	11,6	370
1998	4841	11,3	428
1999	4656	11,1	419
2000	4880	10,7	456
2001	6131	10,6	578
2002	7731	10,6	729
2003	6055	10,5	577
2004	5603	10,2	549
2005	6208	10,1	615
2006	6752	9,9	682
2007	6640	9,7	685
2008	6272	9,6	653
2009	6191	9,6	645

Avreiðingarprísir 1997-2008

	-98	-99	-00	-01	-02	-03	-04	-05	-06	-07	-08	-09
Toskur	1514	1496	1763	1811	1344	1407	1455	1676	1849	2270	2077	1293
Hýsa	1122	1278	1254	1390	1013	729	790	1019	871	1132	1177	778
Brosma	755	889	921	795	627	538	479	514	648	691	641	465
Longa	993	1370	1342	1581	993	802	709	821	962	1035	1265	625
Upsi	764	508	498	492	504	359	340	410	460	509	420	493
Kalvi	4338	4045	6048	4650	5800	5412	3776	4060	4141	4474	3784	3137
Kongafiskur	922	794	971	928	722	561	619	726	812	805	849	658
Blálonga	842	852	885	926	771	633	561	938	1041	1098	844	635
Svartkalvi < 3 kg	1468	1365	1787	1761	1536	1564	1305	1557	1799	2128	1965	1572

Tølini fyri tosk, hýsu og upsa frá 1999 eru miðalprísir fyri allar støddir

Føroya Fiskimannafelag
Tlf. 31 15 69   Fax 31 87 69
fo-fisk@post.olivant.fo
www.fiskimannafelag.fo